

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Libellus Sodalitatis: Hoc Est: Christianarum Institutionum Libri quinque

Coster, Franciscus

Antverpiæ, 1587

Cap. I. Remedia ad orthodoxam fidem conseruandam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46553](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46553)

Largire mihi dulcissime Deus meus, intellectum te cognoscentem, diligentiam te querentem, sapientiam te inuenientem: conuersationem tibi placentem; perseverantiam te dulciter & fiducialiter expectantem, fiduciam te feliciter amplectentem: tuis pœnis configi per pœnitentiam, tuis beneficiis in via uti per gratiam, & gaudis tuis in patria frui per gloriam. Amen.

CHRISTIANARVM

INSTITUTIONVM

LIBER II.

CAPVT I.

REMEDIA AD ORTHODOXAM fidem conseruandam.

P R I M O, humilitatē ex animo colere. Sicut enim impossibile est hæreticum non esse superbum, vt qui iudicium suum totius Ecclesiæ iudicio præponit: ita fieri non potest, vt humilis labatur in hæresim, nisi humilitatem abiciat. Nō veniat mihi pes superbiæ, & manus peccatoris non moueat me: ibi ceciderunt, qui operantur iniquitatē: ibi, hoc est, in pede superbiæ, ait D. Augustinus.

2. Frequēs vsus Sacramentorū Pœnitentiæ & Eu-

& Eucharistia. Quia enim per hæc Sacramēta, & maximè per Eucharistiam, nō solūm fides confirmatur, sed spiritualitiam gustus confertur, vt gustemus & videamus, quā suavis sit Dñs: sit per crebrā communionē, vt homo nō modò credat, sed quodammodo sapiat & experiatur vera esse, quæ fides proponit. Atq. hoc est, quod Christus dicit: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet* Grego in eo: hoc est, perseverabit in Ecclesia mea, & Spiritus meus manebit in eo.

Loar. 6.

3. Frequētī meditatione exercere se, in cōsideratione charitatis Dei, in genus humanū, quam ex innumeris beneficiis nobis collatis tantam esse constat, vt intellectum excedat & Angelorum & hominum. Huic sanè charitati non est consentaneū, mundum vniuersum sine fide, sine vero sacramentorū vsu, sine recta intelligentia scripturarū, mille quingentis annis, in summis relictū fuisse erroribus, donec vnus Apostata monachus, qui ruptis castitatis & aliis religionis votis, sancti monialem Deo consecratam atq. velatam, sacrilegis sibi nuptiis iunxit; tā diuturni erroris & falsitatis orbem vniuersum argueret; damnatis tot sanctis Patribus, qui & miraculis, & vitæ sanctimonia claruerunt: cū iste & miraculū nullū ediderit, & fateri in publica ad populū cōcione non erubuerit, se demonē probè nouisse, & ab eo vicissim bene cognitū esse, cū eoq. plusquam modium salis comedisset (quod longæ familiaritatis est argumentum) imò scriptis li-

bris testatum posteris reliquerit, diaboli secum nocte disputantis argumentis se conuictum, sacrificium Missæ de medio sustulisse.

4. Perpendere diligēter, & seriò promissiones Dei Ecclesiæ factas, quæ tantę sunt, vt iis cognitis, nullus sit reliquus errori locus. Est enim primò, Ecclesia firmamentū & columna veritatis, hoc est, quę non solūm veritatē secū habet, sed quæ sola veritatē, ad instar columnæ & firmamenti, sustētat, & apertē omnibus demonstrat. Vnde, sicut nullus error fidei in doctrinam Ecclesiæ potest irrepere: ita neque extra Ecclesiam est veritas sine errore. *Secundò*: Ecclesia in doctrina morum errare nō potest: cū sit à fidelibus, in qualibet admonitione, instructione, & reprehensione sic audienda; vt qui eius monitis obtemperare nōlet, grauissima pœna, quæ mortalibus infligi potest, sit afficiendus: nempe excommunicationis gladio à Christi corpore separandus. *Si* (ait Dominus) *Ecclesiam non audierit, sit tibi tanquam Ethnicus & Publicanus.* *Tertiò*: Ecclesia est Christi sponsa. Sponsam autē nihil potest latere arcanorum sui sponsi. *Quartò*: Est corpus Christi, eodem spiritu sancto afflatum. Quare neq. à capite separari potest, (*Ego, ait, vobiscum sum omnibus diebus, vsq. ad consummationem seculi:*) neq. ignorat mētem sui capitis, si idem sit capitis & corporis spiritus. *Nemo* (ait Apostolus) *nouit que sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est. Nos autem Spiritum Christi habemus: & qui Spiritum Christi non habet, hic nō est eius.* Vnde

& Do-

*Lib. de
Missæ singulari,
To. 7.
editionis
Vvitten-
bergensis.
fol. 228.
1. Tim. 3.*

Matt. 18.

Mat. 28.

1. Cor. 2.

Rom. 8.

Ioan. 16.

& Dominus promisit, se Ecclesie daturum paraclerum spiritum, qui eam doceret omnem veritatem. *Quinto:* Ecclesia est congregatio, non occulta & latens, sed aperta: sicut ciuitas supra

Matt. 5.

montem posita, & candela posita super candelabrum, ut omnes, qui in domo sunt, lumen videant; id est, ut ab omnibus videri possit; tam iis, qui ad fidem Christi conuertuntur, ut sciant quò sit eundem, & à quo sit fides petenda: quam iis qui sunt in Ecclesiam admissi, ut sciant in dubiis quæ sit consulenda, & in doctrina quæ

Matt. 18.

sit audienda. *Dic, inquit, Ecclesie: & si Ecclesiam non audierit, &c.* *Sexto:* Ecclesia hoc modo in monte fundata, & in luce constituta, non est vnus anni, nec vnus seculi, sed omniũ dierum atq. annorum vsq. ad consummationem

Matt. 16.

sæculi. *Super hanc petram (ait) edificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non preualebunt aduersus eam,* hoc est, firmissimè eam collocabo, aduersus quam tametsi omnis industria, sapientia atq. potentia dæmonum sit insurrectura: nunquam tamen preualebit, ut eam deiiciat. Si igitur hæc Ecclesia habeatur tam illustribus priuilegiis instructa, quæ neq. errare, neq. errores in doctrina fidei vel morum docere, neq. superari possit vlla vi aut arte; quæ scripturas, & verba optimè nouerit atq. intelligat sponsi sui; quæq. spiritu eodem cum suo capite, & sponso sit imbuta: non est locus hæresibus: quia in omni dubitatione recurrendum erit ad Ecclesiam, iuxta

Matt. 18.

Christi præceptum: *Dic Ecclesie. Et, Qui vos au-*

Luc. 10.

dit, me audit.

Sed

Sed vbi sit ista Ecclesia, quæritur. Hoc sanè ex scripturæ verbis apertè constat, talem aliquam esse, & Christi tēporibus extitisse, atque ad consummationem vsq. sæculorū mansuram, qualem iā descripsimus. Vbi autem illa hætenus fuerit, & quēnā illa sit etiamnum, his duobus iudiciis ostēdi potest. Primò quidem, ex omniū Christianorum cuiusuis status & nationis vnanimi consensu. Sicut enim Romanā urbem eā agnoscimus, quæ a Tyberim: Parisiensem, quæ ad Sequanam: Coloniensem, quæ ad Rhenum est posita: quia hætenus mundus vniuersus has vrbes pro talibus habuit: Ita, si quæ Ecclesia pro vera & Catholica Christi Ecclesia, ab orbe vniuerso 1500. annis est habita, ea certè pro tali nobis est veneranda. Et sicut si post tanti tēporis totius orbis confirmationē, quispiam aliud opidum, à paucis annis exædificatum, tibi veram illam & antiquā Coloniā esse diceret, antiquorū Imperatorum priuilegiis & libertate celebrem: adeò nihil persuaderet, vt etiam tanquam insanum ridendū & explodendum se proponeret. Ita, qui post 1500. annos, aliam tibi Ecclesiam demonstrare conatur, à paucis annis coactam, eamq. docere veram illam esse Ecclesiam, quam Christus in numeris priuilegiis donauit; errasse autem omnes, qui 1500. annis hunc cœterum non agnouissent: non solum audiendus non est, sed pro insano habendus; tum, quod vniuersum orbem præ se erroris accuset; tum, quod recenti & nuper nato

con-

conuentui tantam antiquitatē tribuat. Ex his facile videre est, quānā sit vera Ecclesia, quia ante annos 70. cum necdum vll^{us} ex aliis ce-
 tibus natus esset, vbiq. per orbem Chri-
 stianus; potissimum verò vbi nunc nouæ se-
 ctæ vigent, si quis de vera Ecclesia quæsi-
 feret, nulla alia quàm Ecclesia Romana ostensa
 fuisset. Posteriori verò iudicio idem ostendi-
 tur, ex dictis superius priuilegiis, Ecclesiæ suæ
 à Christo relicti. Si enim quæras Ecclesiam
 hodie, quæ sit, aut fuerit aliquando per orbem
 vniuersum diffusa vel agnita, & cui^{us} origo cō-
 stanti & non interrupta successione ad Chri-
 stum & Apostolos deduci possit: nullam inue-
 nies aliam, quàm Romanam. Sicut enim nos
 credimus: ita crediderunt maiores nostri ab
 annis 100. ab annis 200. 300. 400. vsq. ad an-
 nos 1186. neque demonstrari potest, quando
 primū, vel à quo sit fides nostra violata aut
 mutata. At verò sicut credunt nouæ sectæ Lu-
 theri, Bucer, Caluini, &c. ante 70. annos, nul-
 quam in orbe creditū est: cum omnibus con-
 stet, Martinum Lutherum anno 1517. errores
 istos primū excogitasse & innexisse. Atque
 etiam hodie, errores isti angustiis certorū lo-
 corum continentur: Lutheranismus, Germa-
 nia: Calvinismus, Gallia & Anglia: Zwingli-
 anismus, Heluetia: extra Europam autem
 neque sunt, neque fuerunt vnquam vel de no-
 mine cogniti.

5. Vitare lectionem librorum veterum, &
 hæreticorum conciones, familiaritatem, atque
 collo-

colloquia. *Hereticum*, ait Apostolus, *post unam* *Ti. 2.*
secundam correptionem deuota. Quia ut verba lo-
 quentis vim habet mouēdi: ita scripta ad per-
 mouendum maiore artificio sunt elaborata.
 Legendi potius sunt sacri Doctores, quos constat vitæ sanctitate & eruditione præcelluisse; & frequenter miscendi sermones cum doctis & piis. Quia tamen in tanta multitudine hæreticorum, fieri vix potest, ut non aliquando cum illis agamus: in promptu habēdæ sunt rationes, quibus auitam fidem Ecclesiæ tueamur. *Parati* (inquit Apostolus) *semper ad satisfac-* *1. Pet. 3.*
tionem omni poscēt i vos rationem, de ea que in vobis est spe. Non quod necessum sit, à singulis articulis controuersis omnes esse instructos, sed quod expediat generales quasdam nouisse solutiones communium argumentorum. Veluti si obiiciant, in sacris litteris non haberi, inuocandos esse sanctos, venerandas imagines, abstinentium à carnibus, aut aliquid eiusmodi: non ergo ista esse facienda. nos cōtra obiiciamus & quidē efficacius: hæc sacris litteris non prohiberi: atq. sine peccato fieri posse. quia ubi *Rom. 7.*
 non est lex, ibi nec præuaricatio.

Item si dicant, nihil esse fide tenēdum, nisi quod sacris litteris continetur: nos contra dicamus, si hoc admittatur, manifestè sequitur, Euangelium secundum Matthæum non esse à Spiritu sancto dictatum: quia nusquam in vniuersa scriptura habeatur, hoc Euangelium vel esse dictatum à Spiritu sancto, vel esse in Catalogo librorum sacræ scripturæ. Hęc enim
 I obiectio

obiectio illos eò ducet, vt fateri cogantur, aliqua esse recipiēda atq. credenda, quæ scriptura sacra non contineantur; sed eorū reiciēda, quæ cū scriptura sacra aperte repugnant.

Si verò eiusmodi aliqua loca scripturæ ab iis adferantur, quæ videantur aduersari doctrinæ Ecclesiæ: si quando Catholicorum Patrum expositio nō occurrit, hæc vna solutio sufficiet: scripturas illas dogmatibus Ecclesiæ non esse contrarias, quantumuis prima fronte videantur. Nam licet earum genuinam explanationem ad manum non habeamus (sunt enim scripturæ difficiles, & studio egent, quod non est omnium) ante multas tamen annorū centurias, priusquam hæresis in orbem venisset, Catholicos doctores per vniuersum orbem scripturas istas sic ad mentem Christi intellexisse, vt nihil planè cū doctrina Orthodoxa Ecclesiæ, quam iidem ipsi tuebantur, pugnarēt.

Rursus si quærāt, cur libeat tanto tempore in antiqua ista Ecclesia hætere, cum potius sint eligenda noua, quàm vetera? Dicendum *primò*: non omnia vetera abiicienda esse, neque omnia noua veteribus præferenda. Aurū vetus præfertur nouo; & si senex manum suam veterem amputare velit, non inueniet aliam commodiorem, etiamsi argenteā aut auream substituatur. Dicendum *secundò*: quò velint nos relicta Romana Ecclesiā abire, ad Lutheri, aut ad Protestantium, vel ad Calvinistarum, an ad Anabaptistarum sectā? Hi enim ex æquo omnes Romanam Ecclesiam damnant, & veram scri

scripturarum intelligentiam iactant. *Tertio:* quæ sit ratio, cur illi nos velint antiquam fidem deserere? quid apud ipsos præclarum sit, quod nos ad mutationem tanti momenti, unde animæ salus dependet, mouere debeat? Nã si vitia spectes superiorum: scimus Christum præmonuisse: *Quæcunque dixerint, seruate & facite; secundum opera autem eorum nolite facere: neq. tantæ sunt hæreticorum ministrorum virtutes, vt ijs magnoperè cedât mores sacerdotum Catholicorum. quin potius, incorruptus arbiter, maiorem vitæ integritatē atq. doctrinam in Romana Ecclesia, quàm in vllis sectis deprehendet. Si scripturarum intelligentiam consideres: ante exortas hæreses, Ecclesia, quæ scripturas habuit, earum etiam intelligētiam habuit. Cur ego ab Ecclesia scripturarum libros accipiam, & eorundem intelligentiã non accipiã? Cur credam dicenti hoc esse verbum Dei, & non credam docenti, hunc esse sensum verbi Dei? cur credam in numero librorum, & non credam in sensu librorū? Sanè in die iudicij, corã Christo seuro iudice, securior erit Catholicus quouis sectario. Ponamus enim falsa esse, quæ Romana Catholica Ecclesia credit: in exacto illo iudicio, cum Christus quæret: Cur ita de me meisq. sacramētis credidisti? securè respōdebit Catholicus. Primò, Quia Ecclesia per vniuersum orbem nos ita docuit, quam tu audiendam iussisti. Secūdò, Quia nos ita docuerunt maiores nostri, qui eandem fidem à suis se maioribus accepisse, & illos*

illos rursus à maioribus suis, ad Apostolorum vsq. tempora, testari sunt: neque tempus scire potuimus vnquã, quo fides hæc, quæ à te Apostolis tradita, ad nos vsque per manus venisse dicitur, vel in minimo violata fuerit: maximè cum tu B. Apostolo Petro disertè promiseris:

Mat. 16 Super hanc petram edificabo Ecclesiam meã, & porte Inferi non preualebunt aduersus eam: Et ascen-

Mat. 28. surus in cælum dixeris: Ego vobiscum sum omnibus diebus, vsq. ad consummationem seculi: Tertio, Quia viri illi, qui fidem illam nos docuerunt, & ad finè vsq. vitæ retinuerunt, clarissimi fuerunt & eruditione & morum probitate, quorum sanctitatem tu ipse miraculis comprobasti. Sanè ergo, si error in nobis fuit, tu Domine nos decipisti. Eorū enim vestigia, quorum tu vitam tibi placere declarasti, secuti sumus. Denique, quia nihil vidimus in doctrina fidei nostræ, scripturis & verbis tuis repugnās. Licet enim aduersarij nostri multas nobis scripturas obiecerint: ita tamen illæ omnes à Doctõribus nostris, ante multas annorum ceteras declaratæ fuerunt, vt planè nihil cū doctrina Catholica pugnare viderentur. Quis autem eram ego, qui fidem tam antiquã, per totum orbem diffusam, tot miraculis illustratam, tãta omnium Catholicorum consensione seruatam, à tot Patribus explicatam, reicere auderem, vel erroris arguere? Contrã, ubi ex sectario interrogabit Dominus: & quid te impulit, vt relicto ouili meo, ad luporum gregem te conferres? quid poterit adferre, nisi

Mar-

Martinus Lutherus nos decepit, Calvinus seduxit, Bucerus peruertit? At rursus Dominus, quid (inquit) in his doctoribus vidisti, quod te ad fidē mutandam, & Ecclesiā tot seculorum deserendam impelleret? Fortē miracula ediderunt, vel insigni sanctitate viguerūt? Atqui tibi per Apostolum meum dictum fuit: *Si Angelus de celo vobis euangelizauerit, præter id quod accepistis, Anathema sit.* Si in religionis mutatione nec Angelis est fides adhibenda, quanto minus hominibus, sine miraculorū testimonio, sine vitæ probitate? quales enim prædicti fuerint, nouit orbis vniuersus. At dicet forte hæreticus: vidimus in Romana Ecclesia multos errores scripturis tuis non consentaneos. Sed Dominus iterum: & à quo scripturas sacras accepistis? nõne à Romana Ecclesia? illa autem totis 1500. annis tam socors fuisse in enarrandis scripturis credenda est, vt tanto tempore non aduerteret, se cum scriptura pugnare? & si illa scripturas eo sensu exposuit, vt nihil cum auita fide pugnarent: cur tu nouas & inauditas expositiones secutus, vniuersum orbem erroris damnasti, & non potius Ecclesiæ fidem & explicationes secutus fuisti? Magis enim rationi consentaneū tibi esse debebat, illum esse verum scripturarum intellectum, quem per vniuersum orbem tot seculis docuit illa Ecclesia, quæ tibi scripturas tradidit; quàm illum, quē post 1500. annos, quiuis nouorum Doctorum commentus est.

Qui candido animo ista præcogitaret, quæ

certo certius post mortem ventura sunt, nō facile ad errores declinaret; sed veram retineret
Hebr. 11. Romanam Catholicam fidem, sine qua impossibile est placere Deo.

CAPVT II.

REMEDIA CONTRA IURANDI
consuetudinem.

Mat. 12. **P**RIMO considerare, si de omni verbo potius sit ratio reddenda in die iudicij, quanto magis de iuramento, per quod interrogatur insignis iniuria Deo, cum ad quasuis nugas vocatur in testem. Sicut enim vir grauis, si ad nugas pueriles testis adhiberetur, existimaret honoris sui non haberi rationem: ita Deus merito indignatur, quoties rem quamlibet leuem sui nominis compellatione videt comprobari, quod sanctum est, terribile & adorandum.

2. Cogitare, quod in frequenti iuramento sit grane periculum periurij. Qui namque iuramenti assuevit, subinde per malam consuetudinem, etiā ea, quę falsa sunt, iuramento confirmat. Omne autem periurium est mortale peccatum, adducens mortem æternam. Idem etiam quandoq. iuramento promittit, cuius postea pœnitet: sicut Herodi contigit, qui ne iurandū violaret, dedit saltatrici caput Iohannis Baptistæ.

Hom. 7. ad pop. Ant. 3. Perpendere, quod nihil utilitatis ex mala ista consuetudine oriatur. Quia (vt ait B. Chrysostomus) frequenter iuranti minus credi solet,